

Četvrtak, 4. listopada 2018.

P8_TA(2018)0375

Pogoršanje medijskih sloboda u Bjelarusu, posebno slučaj Povelje 97

Rezolucija Europskog parlamenta od 4. listopada 2018. o pogoršavanju medijskih sloboda u Bjelarusu, a posebno o slučaju Povelje 97 (2018/2861(RSP))

(2020/C 11/04)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Bjelarusu,
 - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima i sve konvencije o ljudskim pravima čija je država stranka i Bjelarus,
 - uzimajući u obzir članak 135. stavak 5. i članak 123. stavak 4. Poslovnika,
- A. budući da je EU u veljači 2016. ukinuo većinu svojih najrestriktivnijih mjera protiv bjelaruskih dužnosnika i pravnih subjekata u znak dobre volje kako bi potaknuo Bjelarus na politiku angažmana i poštovanje načela ljudskih prava, demokracije i vladavine prava;
- B. budući da je EU nekoliko puta ponovio da odnosi EU-a i Bjelarusu mogu napredovati tek kada budu utemeljeni na povjerenju i vrijednostima demokracije, vladavine prava i temeljnim slobodama;
- C. budući da trenutačne politike u Bjelarusu potkopavaju te vrijednosti i time sprečavaju EU da Bjelarusu ponudi veće sudjelovanje u Istočnom partnerstvu i bliže odnose, kao i da potpiše Prioritete partnerstva između EU-a i Bjelarusu;
- D. budući da se stanje slobode medija i slobode govora u Bjelarusu nastavlja pogoršavati, što se može vidjeti na primjeru ozbiljnog uznemiravanja neovisnih novinskih portala i novinara poput slučaja „BelTA“;
- E. budući da su bjelaruske vlasti nedavno pokrenule val policijskog uznemiravanja i zastrašivanja usmjeren protiv novinara;
- F. budući da Reporteri bez granica zaključuju da je u 2017. uhićeno više od 100 novinara, obično kada su izvještavali o prosvjedima opozicije; budući da je uznemiravanje slobodnih novinara koji rade za neovisne izvore vijesti u inozemstvu i ne mogu dobiti akreditacije doseglo dosad nezabilježene razmjere;
- G. budući da je vodeći neovisni izvor vijesti Povelja97.org, koji se usredotočuje na ljudska prava i teme opozicije i koji je dobio ime po Povelji 97, deklaraciji iz 1997. u kojoj se poziva na demokraciju u Bjelarusu koju su potpisali novinari, političari opozicije i borci za ljudska prava, bio prisiljen preseliti se u Varšavu, u Poljskoj, gdje radi otkad su ga 2011. bjelaruske vlasti nekoliko puta blokirale, a policija pretresla njegove urede i zaplijenila opremu iste te godine;
- H. budući da su od 24. siječnja 2018. stranice Povelje 97 blokirane na području Bjelarusu na neodređeni rok bez ikakvog prethodnog sudskog postupka i uz nejasnu optužbu „prijetnji nacionalnim interesima“; budući da je prema glavnoj urednici Povelje97, Nataliji Radinoj, u mjesecu nakon blokade stranice Povelje97 broj posjetitelja stranice iz Bjelarusu pao za 70 %;
- I. budući da gđa Radina prima prijetnje smrcu;
- J. budući da su 16. travnja 2018. pristup stranici Povelje 97 blokirale ruske vlasti na području Ruske Federacije;
- K. budući da je začetnik Povelje 97, Aleh Bjabenin, u rujnu 2010. pronađen obješen u svom domu u blizini Minska; budući da je Pavel Šeremet, podrijetlom iz Bjelarusu i glasnogovornik organizacije iza Povelje97, ubijen bombom podmetnutom u njegov automobil u Kijevu, glavnom gradu Ukrajine u srpnju 2016.;

Četvrtak, 4. listopada 2018.

- L. budući da su početkom kolovoza 2018. bjelaruske vlasti provele racije u uredništvima nekoliko neovisnih bjelaruskih izvora vijesti, primjerice Tut.by, BelaPAN, realty.by, Belaruskaya Navuka i Kultura; budući da su racije završile uhićenjima i pritvaranjem novinara, uključujući glavnog urednika stranice Tut.by, zbog optužbi da su nezakonito pristupili i koristili informacije na internetu agencije BelTA koja je u državnom vlasništvu;
- M. budući da je 7. kolovoza 2018. bjelaruski Istražni odbor pokrenuo kazneni postupak u skladu s člankom 349. stavkom 2. Kaznenog zakona (nezakonit pristup računalnim informacijama zbog osobnog interesa zbog čega je nastala znatna šteta) protiv novinara i urednika niza internetskih stranica, za što je zapriječena zatvorska kazna do dvije godine, i uhitio 18 novinara, od kojih je sedam dobilo trodnevni pritvor u svojstvu osumnjičenika; budući da je dolazilo do slučaja pritiska protiv novinara i njihovih članova obitelji i da ih se prisiljavalo da surađuju s obavještajnom službom i policijom;
- N. budući da su posljednje izmjene Zakona o masovnim medijima koji je donesen u lipnju 2018. proširile kontrolu vlade na izvore vijesti na internetu; budući da će se izmjenama, koje će stupiti na snagu 1. prosinca 2018., nametnuti dodatne birokratske prepreke za internetske stranice koje se žele registrirati kao službeni izvori vijesti;
- O. budući da će internetskim stranicama koje se ne odluče registrirati, usprkos novom zakonodavstvu, ili koje ne ispunjavaju nove uvjete uskratiti akreditaciju pri vladinim institucijama, čime se i dalje cenzurira novinarstvo; budući da će i registrirani i neregistrirani internetski izvori vijesti biti obvezni registrirati imena ljudi koji pišu komentare na njima; budući da će vlasnici registriranih internetskih izvora vijesti i pravno odgovarati za sadržaj takvih komentara;
- P. budući da će novo zakonodavstvo zahtijevati da se autori svih objava i komentara na svim internetskim forumima identificiraju i da vlasnici internetskih stranica moderiraju te komentare;
- Q. budući da su Miklós Haraszti, posebni izvjestitelj UN-a za stanje ljudskih prava u Bjelarusu, i Harlem Désir, predstavnik OESS-a za slobodu medija, izrazili mišljenje da te zakonodavne promjene znače neprihvatljivo ograničavanje slobode govora i pristupa informacijama;
- R. budući da je Bjelarus na 155. mjestu Svjetskom indeksu slobode medija Reportera bez granica iz 2017., koji ocjenjuje razinu slobode tiska u 180 država svake godine;
- S. budući da su od početka 2018. bjelaruski novinari, čije je pravo na okupljanje te pohranjivanje i širenje informacija zajamčeno ustavom, kažnjeni više od 70 puta zbog suradnje sa stranim masovnim medijima bez akreditacije i da kazne ukupno iznose preko 60 000 BYN; budući da je članak 22. stavak 9. Zakona o administrativnim prijestupima postao učinkovit alat za uznemiravanje neovisnih novinara i medija poput Belsat TV-a, koji radi iz Poljske još od 2011.;
- T. budući da je Bjelarus i dalje jedina zemlja u Europi u kojoj se još primjenjuje smrtna kazna;
- U. budući da se određene kategorije ljudi u Bjelarusu suočavaju s protupravnim oduzimanjem slobode i proizvoljnim pritvorom, uskraćivanjem odgovarajuće skrbi i kontakta s obitelji dok su u pritvoru, državno organiziranim fizičkim i psihološkim nasiljem, progonom i osuđujućim presudama na temelju sumnjivih i lažnih optužbi, neproporcionalnim novčanim kaznama, administrativnim sankcijama i drugim oblicima represije od strane bjelaruskih vlasti; budući da te kategorije obuhvaćaju političke zatvorenike (posebno Mihaila Zamčužnog i Dzmirija Palijenku), poznate članove političke oporbe, aktiviste za ljudska prava, aktiviste civilnog društva, ekoloških i nevladinih organizacija te organizacija civilnog društva, pojedinačne neovisne blogere te novinare i urednike, mirne prosvjednike iz svih društvenih slojeva te osobito aktiviste neovisnih sindikata (naročito Henadza Fiadiniča i Ihara Komlika);
1. snažno osuđuje opetovano zlostavljanje i pritvaranje novinara i neovisnih medija u Bjelarusu; apelira na vlasti da okončaju svako sudsko uznemiravanje i zastrašivanje novinara i neovisnih medija kao i prijetnje koje im se upućuju te da svim novinskim portalima omoguće slobodno djelovanje;
 2. smatra neprihvatljivim da bjelaruske vlasti od siječnja 2018. blokiraju novinsko mrežno mjesto Povelja 97; ponovno poziva bjelaruske vlasti da odmah i bezuvjetno ukinu blokadu internetskog pristupa novinskom mrežnom mjestu u Bjelarusu;

Četvrtak, 4. listopada 2018.

3. snažno osuđuje usvojene izmjene zakona o medijima koje se koriste za postroženje kontrole interneta; ponavlja svoju snažnu zabrinutost zbog daljnjeg pogoršanja klime za neovisna i oporbena mrežna mjesta te medijske kuće i novinare u Bjelarusu;
4. mišljenja je da neovisni mediji ne predstavljaju prijetnju za vlast, nego da su važan element sustava provjera i ravnoteža te bi ih stoga vlada trebala smatrati potencijalnim kritičnim partnerom, a ne neprijateljem;
5. žali zbog činjenice što Bjelarus i dalje ustraje u represivnoj i nedemokratskoj politici prema novinarima, odvjetnicima, političkim aktivistima, borcima za ljudska prava, akterima civilnog društva, sindikalistima i ostalima koje smatra prijateljom za politički establišment; naglašava da se takvim represivnim mjerama onemogućuju bliskiji odnosi s EU-om i veće sudjelovanje u Istočnom partnerstvu;
6. ponovno poziva bjelaruske vlasti da u skladu s Općom deklaracijom o ljudskim pravima te međunarodnim i regionalnim instrumentima ljudskih prava koje je Bjelarus ratificirao ojačaju poštovanje demokratskih načela, vladavine prava, ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući poštovanje istinitog i nepristranog novinarstva;
7. poziva institucije EU-a da u prioritetima partnerstva između EU-a i Bjelarusu snažan naglasak stave na neovisnost medija, slobodu govora i slobodu okupljanja; poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i države članice da osiguraju da su programi pomoći EU-a i drugi oblici bilateralne suradnje, uključujući financijsku pomoć, obvezno povezani s očitim i konkretnim koracima prema demokratizaciji i otvorenosti, uključujući sveobuhvatnu reformu izbornog sustava i potpuno poštovanje slobode medija;
8. poziva ESVD i Komisiju da i dalje pružaju potporu organizacijama civilnog društva u Bjelarusu i inozemstvu; u tom kontekstu naglašava da je potrebno podržati sve neovisne izvore informacija bjelaruskog društva, uključujući radiodifuziju na bjelaruskom jeziku, te medije koji djeluju u inozemstvu, kao što su Povelja 97 i Belsat TV;
9. poziva potpredsjednicu Komisije / visoku predstavnicu Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da u suradnji sa stalnim izvjestiteljem Ujedinjenih naroda za Bjelarus pomno prati stanje slobode medija u Bjelarusu;
10. apelira na bjelaruske vlasti da omoguće potpuno i nesmetano djelovanje političkih i javnih organizacija te da stave izvan snage članak 193/1 kaznenog zakona kojim se ograničava sloboda mirnog okupljanja i udruživanja;
11. odlučno poziva na bezuvjetno i trenutačno oslobađanje političkih zatvorenika Mihaila Žamčužnog i Dzmiritrija Palijenke te na potpunu rehabilitaciju svih bivših političkih zatvorenika; poziva vlasti da neovisnim sindikatima dopuste da neometano obavljaju svoju zakonitu i središnju ulogu u civilnom društvu; žali zbog presude od 24. kolovoza 2018. kojom su aktivisti neovisnog sindikata REP Henadz Fiadinič i Ihlar Komlik osuđeni na četiri godine ograničene slobode;
12. pohvaljuje rad aktualnog posebnog izvjestitelja UN-a o stanju ljudskih prava u Bjelarusu Miklósa Harasztija te njegovoj nasljednici Anaïs Marin skreće pozornost na najrazličitije oblike zloupotrebe ovlasti, ograničavanje individualnih i kolektivnih sloboda, represiju nad civilnim društvom, neovisnim sindikatima i medijima, kako je jasno navedeno u izvješćima g. Harasztija;
13. s tim u vezi poziva bjelaruske vlasti da bez odgode priznaju mandat posebnog izvjestitelja UN-a o stanju ljudskih prava u Bjelarusu, a Komisiju, Europsku investicijsku banku i Europsku banku za obnovu i razvoj poziva da svaku daljnju financijsku ili tehničku pomoć Bjelarusu uvjetuju prethodno navedenim okolnostima te da istodobno zadrže sposobnost EU-a za izravno financiranje bjelaruskog civilnog društva;
14. i dalje je zabrinut zbog izgradnje nuklearne elektrane u Ostrovecu; prima na znanje izvješće o testovima otpornosti i preporuke objavljene 3. srpnja 2018. te traži da se preporuke o testovima otpornosti dodaju kao uvjet za svaki daljnji napredak u suradnji EU-a i Bjelarusu, osobito za potpisivanje prioriteta partnerstva između EU-a i Bjelarusu;
15. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću, Komisiji, potpredsjednici Komisije / Visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica te parlamentu i vladi Bjelarusu.